

بررسی مزیت نسبی و شاخصهای حمایتی محصولات باغی منتخب

مجری طرح: رامتین جولایی

۱- اصولاً "تولید هر محصولی در کشور باید علاوه بر سودآوری برای تولید کنندگان آن، برای کشور نیز دارای سودآوری باشد و به عبارت دیگر هزینه‌ای که در کشور صرف تولید یک محصول می‌شود باید کمتر از درآمد حاصل از صادرات یا هزینه مصروف برای واردات آن باشد که اگر چنین باشد کشور در کالای مذکور دارای مزیت نسبی است.

۲- با توجه به پتانسیل بالقوه و بالفعل کشور در تولید محصولات باغی لزوم برنامه‌ریزی مناسب صادراتی برای این محصولات بسیار ضروری به نظر می‌رسد و مطالعات مزیت نسبی و شاخصهای حمایتی به خوبی می‌تواند شرایط را برای برنامه‌ریزی آینده در خصوص صادرات و حمایتها مشخص نماید. این مسئله ضرورت انجام این تحقیق را بیش از پیش آشکار می‌نماید.

۳- در سالهای اخیر بحث پیوستن به سازمان تجارت جهانی باعث افزایش بیش از پیش اهمیت تحقیقات مزیت نسبی شده است به گونه‌ای که این تحقیقات چشم‌انداز آینده تولید هر محصول و قدرت رقابت پذیری آن را پس از پیوستن به سازمان تجارت جهانی و حتی قدم نهادن در بازارهای بین‌المللی نشان می‌دهد.

۴- با توجه به اینکه مزیت نسبی محصولات در طول زمان دچار تغییر می‌شود، لزوم تهیه برنامه‌ای سیستماتیک برای محاسبه سالانه مزیت نسبی محصولات ضروری می‌نماید که در این طرح علاوه بر تحقیق در خصوص محصولات مورد نظر، چارچوب سیستماتیک برای محاسبه مزیت نسبی محصولات باغی در برنامه تحت اکسل تهیه شد تا امکان محاسبه سالانه مزیت نسبی را فراهم نماید.

:

۱- بررسی تأثیر سیاستهای دولت در حمایت یا عدم حمایت از محصولات منتخب باغی

۲- تعیین سودآوری بازاری هر یک محصولات منتخب باغی

۳- بررسی سودآوری اجتماعی محصولات منتخب باغی و امکان رقابت این محصولات در بازارهای جهانی.

۴- ارائه برنامه‌ای که محاسبه سالانه مزیت نسبی را فراهم نماید.

Yellow Title Bar

:

۱- پرتقال:

براساس آمارهای سازمان خواروبار جهانی (FAO) در سال ۲۰۰۷ حدود ۶۵ میلیون تن پرتقال در دنیا تولید شده است که برزیل به عنوان بزرگترین تولید کننده پرتقال جهان حدود ۲۹ درصد از کل تولیدات جهان را در اختیار داشته است. کشورهای امریکا با ۱۱ درصد از کل تولید پرتقال جهان در رتبه دوم و جمهوری اسلامی ایران با ۵/۳ درصد از کل تولید پرتقال جهان در رتبه هشتم جهان قرار دارد.

بر اساس آمار و اطلاعات تولید محصولات باغی در سال ۱۳۸۴، استان مازندران با تولید ۱۲۲۷۸۷۸ تن، حدود ۵۴ درصد تولید پرتقال کشور را داراست و بیشترین تولید پرتقال در این استان صورت می‌پذیرد. بنابراین استان منتخب برای محصول پرتقال، استان مازندران است و در این استان شهرستانهای ساری، قائم شهر تنکابن و بابل که بیشترین سطح زیر کشت استان را به خود اختصاص داده بودند مورد پرسشگری قرار گرفتند.

:

۲- سیب:

بر اساس آمار FAO در سال ۲۰۰۷ حدود ۶۶ میلیون تن سیب در دنیا تولید شده است. چین به عنوان بزرگترین تولید کننده سیب با تولید حدود ۲۸ میلیون تن در جهان حدود ۴۲ درصد از کل تولید جهانی را در اختیار داشته است. امریکا، ایران و ترکیه بعد از جمهوری چین بزرگترین تولید کنندگان سیب در جهان محسوب می شوند. سهم ایران از تولید جهانی سیب حدود ۴ درصد بوده است.

بر اساس آمار و اطلاعات تولید محصولات باغی در سال ۱۳۸۴، استان آذربایجان غربی با تولید ۷۹۳۰۲۳ تن، حدود ۳۰ درصد تولید سیب کشور را داراست و بیشترین تولید سیب در این استان صورت می پذیرد. بنابراین استان منتخب برای محصول سیب استان آذربایجان غربی است که در این استان شهرستانهای میاندآب، سلماس و ارومیه که بیشترین سطح زیر کشت استان را به خود اختصاص داده بودند مورد پرسشگری قرار گرفتند .

:

۳- انگور و کشمش:

بر پایه اطلاعات FAO تولید انگور در جهان در سال ۲۰۰۷ حدود ۶۷ میلیون تن بوده و ایتالیا به عنوان بزرگترین تولید کننده انگور جهان حدود ۱۳ درصد از تولید جهانی را در اختیار داشته است. ایران با تولید ۳ میلیون تن و سهم حدود ۵/۴ درصد از تولید جهانی در سال ۲۰۰۵، در مقام هفتم جهان را در تولید انگور داراست.

بر اساس آمار و اطلاعات تولید محصولات باغی در سال ۱۳۸۴، استان قزوین با تولید ۳۵۷۸۲۹ تن، حدود ۱۳ درصد تولید انگور کشور را داراست و بیشترین تولید انگور و کشمش در این استان صورت می‌پذیرد. بنابراین استان منتخب برای محصول انگور، استان قزوین است و در این استان شهرستانهای قزوین، بوئین‌زهرا و تاکستان که بیشترین سطح زیر کشت استان را به خود اختصاص داده بودند مورد پرسشگری قرار گرفتند.

:

۴- خرما:

بر اساس آمار FAO در سال ۲۰۰۷ حدود ۶/۶ میلیون تن خرما در دنیا تولید شده است. مصر به عنوان بزرگترین تولید کننده خرما با تولید حدود ۱۳/۱ میلیون تن در جهان حدود ۱۷ درصد از کل تولید جهانی را در اختیار داشته است. ایران، عربستان، امارات، الجزایر، پاکستان، عراق به ترتیب از بزرگترین تولید کنندگان خرما در جهان هستند. ایران با تولید یک میلیون تن در سال ۲۰۰۷، ۱۵ درصد خرمای جهان را تولید نموده است.

بر اساس آمار و اطلاعات تولید محصولات باغی در سال ۱۳۸۴، استان کرمان با احتساب مناطق جیرفت و کهنوج با تولید حدود ۲۸۰ هزار تن، حدود ۲۸ درصد تولید خرما کشور را داراست و بیشترین تولید خرما در این استان صورت می پذیرد. بنابراین استان منتخب برای محصول خرما، استان کرمان است و در این استان شهرستانهای بهم، جیرفت و کهنوج که بیشترین سطح زیر کشت استان را به خود اختصاص داده بودند مورد پرسشگری قرار گرفتند.

:

۵- انار:

طبق آمار وزارت جهاد کشاورزی در سال ۸۴، ایران با داشتن بیش از ۶۳ هزار هکتار سطح زیر کشت و بیش از ۷۰۰ هزار تن تولید سالیانه انار، بزرگترین تولید کننده و صادر کننده این محصول در سطح جهان بوده و مقام اول جهان را داراست. تولید کنندگان بزرگ انار در جهان ایران، قزاقستان، اسپانیا و آمریکا می باشند.

بر اساس آمار و اطلاعات تولید محصولات باغی در سال ۱۳۸۴، استان فارس با تولید ۱۹۳۳۶۱ تن، حدود ۲۷ درصد تولید انار کشور را داراست و بیشترین تولید انار در این استان صورت می پذیرد. بنابراین استان منتخب برای محصول انار، استان فارس است و در این استان شهرستانهای ارسنجان، نیریز و شیراز که بیشترین سطح زیر کشت استان را به خود اختصاص داده بودند مورد پرسشگری قرار گرفتند.

:

تولید محصولات باغی نیاز به سرمایه‌گذاری و انجام عملیات احداث دارد. پس از عملیات احداث درختان تا چند سال نیاز به نگهداری دارند تا به مرحله باردهی اقتصادی برسند. بنابراین می‌توان دوران تولید محصول را از نظر اقتصادی به دو مرحله احداث تا قبل از بهره‌برداری و پس از بهره‌برداری تقسیم نمود و طبیعتاً برای هر یک از این دو مرحله نیاز به گرفتن اطلاعات اقتصادی از طریق پرسشگری به طور مجزا است.

در مرحله احداث تا قبل از بهره‌برداری نیاز به سرمایه‌گذاری دارد و طبیعتاً در این دوره هیچ گونه درآمدی عاید باغدار نمی‌شود. این سرمایه‌گذاری که در این دوره انجام می‌شود باید به صورت نهاده سرمایه در آید و در محاسبات هزینه‌های سالیانه باغ وارد شود.

- Bruno, 1972 ■
- Pearson and Meyer, 1974 ■
- Monke and Pearson, 1989 ■
- Gonzales *et al.* 1993 ■
- Master and Nelson, 1995 ■
- Yao, 1996 ■
- Anonymous(F.A.O) 2001 ■
- Mohanty *et al.* 2002 ■
- Shahabuddin and Dorosh, 2002 ■
- Huang *et al.* 2003 ■
- Hussain *et al.*, 2006 ■

- مقاری، ۱۳۶۸
- میلانی، ۱۳۶۸
- موسی نژاد، ۱۳۷۱
- نیامنش، ۱۳۷۵
- موسی نژاد، ۱۳۷۵
- جولایی، ۱۳۷۶
- دهقانی، ۱۳۷۹
- عزیزی و زیبایی، ۱۳۸۰
- سلیمی فر و میرزایی، ۱۳۸۱
- قنبری، ۱۳۸۱
- جولایی (۱۳۸۳)
- کرباسی و همکاران، ۱۳۸۴
- جیران و جولایی، ۱۳۸۷

این متد بر اتحاد آشنای « هزینه - درآمد = سود » تکیه دارد.

در این روش هزینه‌ها به دو بخش قابل تجارت (نهاده‌هایی که در بازار بین‌المللی قابل مبادله هستند مانند کودهای شیمیایی، بذرهای اصلاح شده، سوخت و ...) و منابع داخلی (مانند زمین، نیروی کار و سرمایه) تقسیم می‌شوند.

ماتریس تحلیل سیاستی به وسیله دو نوع قیمت محاسبه می‌شود، قیمت خصوصی و قیمت اجتماعی

:

	Revenue	Production costs		Profit	
		Tradable	Non-tradable		
Private prices	A	B	C	D	
Social prices	E	F	G	H	
Divergence	I	J	K	L	

$$PP = A - B - C = D$$

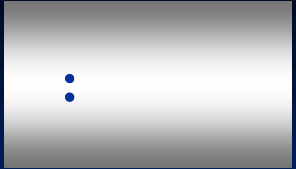
$$SP = E - F - G = H$$

$$DRC = G / (E - F)$$

$$NPC = A / E$$

$$EPC = (A - B) / (E - F)$$

$$NPIC = B / F$$

:

.

(

:

)

.

:( )

:

CIF

:

.

FOB

:

.

:

.

.

.

.

:( )

:

:

CIF

.

:( )

.

برای محاسبه نرخ سایه ای ارز از روشی استفاده شد که در آن بر اساس حجم صادرات و واردات کشور و همچنین تعرفه های وارداتی و صادراتی نرخ ارز سایه ای محاسبه می شود.

$$CF = \frac{(M + X)}{M * (1 + T_M) + X * (1 - T_X)}$$

CF : ضریب تبدیل

M : ارزش CIF کل واردات کشور

X : ارزش FOB کل صادرات کشور

T_M : متوسط نرخ تعرفه برای واردات

T_X : متوسط نرخ تعرفه برای صادرات

پس از محاسبه نرخ تبدیل نرخ ارز سایه ای از رابطه زیر قابل محاسبه است:

$$SER = OER / CF$$

که در آن :

SER : نرخ ارز سایه ای

OER : نرخ ارز رسمی

CF : ضریب تبدیل محاسبه شده فوق است.

میانگین نرخ ارز رسمی در سال ۱۳۸۶، برابر ۹۲۸۵ ریال برای هر دلار بود
نرخ ارز سایه ای محاسبه شده از روش فوق برابر ۱۰۹۶۵ ریال به ازای هر دلار
محاسبه شد.

در خصوص محصولات تولیدی و نهاده‌های قابل تجارت که بازار جهانی دارند قیمت سایه‌ای آنها با استفاده از قیمت‌های جهانی تعیین می‌شود و با استفاده از قیمت FOB برای محصولات صادراتی و قیمت CIF محصولات و نهاده‌های تولیدی و کاهش یا افزایش هزینه‌های حمل و نقل و گمرکی و بازاررسانی آنها قیمت یکسان آنها در بازار داخلی مورد محاسبه قرار گرفتند.

۱- زمین و کارگر:

زمین و نیروی کار دارای بازار داخلی رقابتی هستند و دخالتی هم از طرف دولت در بازار این منابع انجام نمی‌شود. بنابراین برای محاسبه قیمت سایه‌ای زمین و کارگر می‌توان از همان قیمت بازار داخلی این منابع استفاده نمود.

۲- آب:

با توجه به اینکه آب در ایران نه بازار رقابتی دارد و نه به صورت حجمی به فروش می‌رسد، هیچ قیمت دقیقی از قیمت واحد حجم آب در دسترس نیست و همین مسئله محاسبه قیمت سایه‌ای برای این نهاده را دشوار می‌نماید. در این مطالعه سعی شد از مفهوم هزینه فرصت آب برای تعیین قیمت سایه‌ای استفاده شود.

به این ترتیب که پس از انتخاب یک محصول فراگیر با سود آوری مناسب در کشور (گندم) از ارزش سودآوری یک متر مکعب آب برای آن محصول به عنوان هزینه فرصت یک متر مکعب آب استفاده می‌شود. برای اینکه بتوانیم ارزش سودآوری یک متر مکعب آب را مشخص نماییم، سودآوری یک هکتار گندم دیم را از سودآوری گندم آبی کم می‌کنیم و به مقدار آب مورد نیاز (با در نظر گرفتن راندمان ۴۰٪ آبیاری) تقسیم می‌نماییم تا ارزش یک متر مکعب آب مشخص شود هزینه فرصت برآورد شده از روش بالا ۸/۲۱ تومان برای یک متر مکعب آب است.

۲- ماشین آلات:

در سنوات گذشته (قبل از سالهای ۸۵) یارانه خرید هر دستگاه ماشین آلات کشاورزی از سوی دولت به کارخانجات تولیدکننده پرداخت می شد و این کارخانجات این یارانه را به صورت تخفیف در قیمت فروش ماشین به کشاورزان ارائه می کردند اما اکنون این یارانه به صورت تسهیلات در اختیار کشاورزان قرار می گیرد.

کشاورزان متقاضی خرید، ۱۵ درصد قیمت دستگاه را پرداخته و مابقی از طریق پرداخت تسهیلات با نرخ سود ۱۲ درصد تامین می شود. از نرخ سود ۱۲ درصد، کشاورز تنها پنج درصد را پرداخت کرده و هفت درصد باقیمانده به عنوان یارانه سود تسهیلات بانکی از سوی دولت پرداخت می شود .

میانگین قیمت تراکتور در سال ۱۳۸۶ مبلغ ۱۰۵۰۰ هزار تومان است . با استفاده از روابط اقتصاد مهندسی مانند این است که کشاورز تراکتور را به قیمت ۹۱۴۶ هزار تومان خریداری نموده است.

در مورد یارانه سوخت نیز، کشاورز گازوییل را به قیمت ۵/۱۶ ریال دریافت می نماید در حالی که قیمت جهانی آن ۴۰۰ تومان است.

۲- ماشین آلات:

محاسبات ما چنین نشان می‌دهد که قیمت تمام شده هر ساعت استفاده از ماشین آلات در بازار داخلی با وجود یارانه‌ها ۳۶۴۵ تومان و بدون وجود یارانه ۶۱۸۳ تومان است. به عبارت دیگر قیمت تمام شده بدون یارانه ۷۰/۱ برابر قیمت با یارانه است.

:

Revenue درآمد	Production costs هزینه های تولید		Profit سود	
	Tradable قابل تجارت	Non-tradable غیر قابل تجارت		
۷,۲۸۰,۰۶۶	۸۸۱,۰۸۵	۲,۸۰۲,۸۸۲	۳,۵۹۶,۱۰۰	قیمتهای خصوصی
۷,۴۷۰,۹۵۳	۱,۶۸۰,۷۳۲	۲,۸۴۷,۴۵۶	۲,۹۴۲,۷۶۵	قیمتهای اجتماعی
-۱۹۰,۸۸۶	-۷۹۹,۶۴۷	-۴۴,۵۷۴	۶۵۳,۳۳۵	اختلاف

NPC =	0.97	NPR =	-3%
NPI =	0.52	NPIR =	48%
EPC =	1.11	EPR =	11%
DRC =		0.49	

:

Revenue درآمد	Production costs هزینه های تولید		Profit سود	
	Tradable قابل تجارت	Non-tradable غیر قابل تجارت		
۵,۸۱۰,۸۷۹	۶۴۶,۱۱۷	۲,۹۰۰,۸۲۴	۲,۲۶۳,۹۳۸	قیمتهای خصوصی
۶,۰۷۶,۰۷۰	۱,۰۴۸,۵۲۹	۳,۱۵۴,۱۰۵	۱,۸۷۳,۴۳۶	قیمتهای اجتماعی
-۲۶۵,۱۹۰	-۴۰۲,۴۱۲	-۲۵۳,۲۸۱	۳۹۰,۵۰۲	اختلاف

NPC =	0.96	NPR =	-4%
NPI =	0.62	NPIR =	38%
EPC =	1.03	EPR =	3%
DRC =		0.63	

:

Revenue درآمد	Production costs هزینه های تولید		Profit سود	
	Tradable قابل تجارت	Non-tradable غیر قابل تجارت		
۲,۵۵۲,۲۲۲	۳۸۸,۳۰۲	۲,۷۶۱,۸۳۱	-۵۹۷,۹۱۱	قیمتهای خصوصی
۴,۳۴۹,۵۰۰	۵۳۹,۶۹۲	۲,۹۸۰,۲۶۸	۸۲۹,۵۴۰	قیمتهای اجتماعی
-۱,۷۹۷,۲۷۹	-۱۵۱,۳۹۰	-۲۱۸,۴۳۷	-۱,۴۲۷,۴۵۱	اختلاف

NPC =	0.59	NPR =	-41%
NPI =	0.72	NPIR =	28%
EPC =	0.57	EPR =	-43%
DRC =		0.78	

:

Revenue درآمد	Production costs هزینه های تولید		Profit سود	
	Tradable قابل تجارت	Non-tradable غیر قابل تجارت		
۴,۰۶۴,۱۸۸	۶۵۰,۳۷۲	۴,۴۷۱,۵۹۲	-۱,۰۵۷,۷۷۶	قیمتهای خصوصی
۳,۸۵۵,۰۵۳	۱,۰۸۹,۹۱۳	۴,۹۸۴,۶۱۲	-۲,۲۱۹,۴۷۲	قیمتهای اجتماعی
۲۰۹,۱۳۴	-۴۳۹,۵۴۲	-۵۱۳,۰۲۰	۱,۱۶۱,۶۹۶	اختلاف

NPC =	1.05	NPR =	5%
NPI =	0.60	NPIR =	40%
EPC =	1.23	EPR =	23%
DRC =		1.80	

:

Revenue درآمد	Production costs هزینه های تولید		Profit سود	
	Tradable قابل تجارت	Non-tradable غیر قابل تجارت		
۴,۲۷۰,۰۳۷	۲۶۷,۸۰۵	۳,۱۵۸,۸۱۵	۸۴۳,۴۱۶	قیمتهای خصوصی
۸,۷۸۴,۹۴۵	۶۱۳,۶۷۹	۳,۳۹۲,۴۶۷	۴,۷۷۸,۷۹۹	قیمتهای اجتماعی
-۴,۵۱۴,۹۰۹	-۳۴۵,۸۷۴	-۲۳۳,۶۵۱	-۳,۹۳۵,۳۸۳	اختلاف

NPC =	0.49	NPR =	-51%
NPI =	0.44	NPIR =	56%
EPC =	0.49	EPR =	-51%
DRC =		0.42	

۱- در واقع ماتریس تحلیل سیاستی و شاخصهای آن یک تحلیل ایستا از وضع فعلی برای ما ارائه می‌نماید و طبیعتاً با تغییر زمان تغییر شرایط وضعیت تغییر می‌کند و این شاخصها نقاط ضعف و قوت ما را در تولید هر محصول نشان می‌دهد تا به پوشش نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت پردازیم.

۲- برخی بر این گمان هستند که نداشتن مزیت نسبی در تولید محصولی به معنای تعطیل نمودن تولید این محصول و جایگزین نمودن آن با محصول دیگر می‌باشد. اگرچه این گمان می‌تواند یک روی سکه مطالعات مزیت نسبی باشد، اما روی دیگر آن می‌تواند سیاست‌گذاری در جهت توجه بیشتر به این محصول و بدست آوردن مزیت نسبی در تولید محصول مذکور باشد. در مطالعه حاضر نیز محصولاتی که دارای مزیت نسبی نیستند یا دارای مزیت نسبی کمی هستند زنگ خطری برای سیاست‌گذاران در جهت توجه بیشتر به آنها می‌باشد.

۳- نتایج این تحقیق وضعیت مناسبی را از نظر مزیت نسبی و توان تولیدکنندگان پرتقال در استان مازندران نشان می‌دهد. از آنجا که قیمت این محصول در داخل کشور تفاوت چندانی با قیمت‌های صادراتی ندارد و در زمینه نهاده نیز به این محصول یارانه پرداخت شده است، بر آیند سیاست‌های داخلی در جهت حمایت از این محصول بوده است. با عنایت به اینکه ایران در تولید پرتقال رتبه هشتم جهان را داراست با این حال از نظر صادرات در رتبه سی‌ودوم در دنیا قرار داریم و توجه بیشتر در خصوص تقویت بازاریابی این محصول در جهت توسعه صادرات آن می‌تواند، زمینه صادرات بیش از پیش آن را فراهم آورد. ضمن اینکه متوسط عملکرد ایران ۲/۱۵ تن در هکتار است که از متوسط عملکرد دنیا که مقدار ۱۷ تن در هکتار می‌باشد، پایین‌تر است و توجه به افزایش کارآیی کشاورزان در تولید محصول نیز لازم به نظر می‌رسد.

۴- سیب آذربایجان غربی نیز مانند پرتقال از مزیت نسبی مناسبی برخوردار است. از آنجا که قیمت این محصول در داخل کشور تفاوت چندانی با قیمت‌های صادراتی ندارد و در زمینه نهاده نیز به این محصول یارانه پرداخت شده است، بر آیند سیاست‌های داخلی در جهت حمایت از این محصول بوده است. با عنایت به اینکه ایران در تولید سیب رتبه چهارم جهان را داراست، اما رتبه ایران به عنوان صادر کننده سیب در دنیا بعد از کشورهای نظیر ترکیه، جمهوری مولداوی و اسپانیا در رده نوزدهم صادر کنندگان عمده سیب دنیا قرار دارد. توجه به این نکته که متوسط عملکرد ایران ۱۶ تن در هکتار است و از متوسط عملکرد دنیا که ۹/۱۲ تن در هکتار می‌باشد، بالاتر است و کارآیی مناسب کشاورزان در تولید محصول را نشان می‌دهد.

۵- کشمش قزوین با توجه به شاخص **DRC** از مزیت نسبی مناسبی برخوردار است. قیمت کشمش در بازارهای داخلی کمتر از قیمت‌های جهانی است و این موضوع فشاری را بر تولیدکنندگان وارد می‌نماید. برخی پایین بودن قیمت داخلی را متأثر از تعیین قیمت تضمینی برای این محصول می‌دانند و اعتقاد دارند تعیین قیمت تضمینی پایین، باعث پایین آمدن قیمت عمده فروشی این محصول دارد. سیاست‌های حمایتی داخلی در حمایت از نهاده به سود باغدارن بوده اما در کل برآیند سیاست‌های درآمدی و نهاده‌ای به سود کشاورزان نبوده است. ایران در تولید انگور در رتبه هفتم دنیا قرار دارد، اما تنها بخشی از انگور تولیدی کشور که عمدتاً به انگور بیدانه و یا عسکری شهرت دارد، بعد از فراوری به کشمش تبدیل می‌شود. ایران در صادرات کشمش در رتبه دوم جهان پس از ترکیه قرار دارد و رتبه مناسبی می‌باشد.

۶- نتایج نشان از عدم وجود مزیت نسبی برای خرما دارد. متوسط عملکرد خرما در دنیا ۸/۵ تن در هکتار است. متوسط عملکرد خرما در ایران ۷۵/۴ تن در هکتار است که از متوسط جهانی کمتر است. ایران بزرگترین صادرکننده خرما در جهان به شمار می‌رود اما آنگونه که نتایج تحقیق نشان می‌دهد به علت صادرات فله‌ای این محصول و بازاریابی نامناسب آن قیمت جهانی محصول صادراتی ایران پایین است و این مسئله بزرگترین عامل در عدم مزیت نسبی ایران در تولید این محصول دارد و این مسئله هشدار بزرگی به مسئولان امر در خصوص توجه ویژه به مرحله بازاریابی این محصول دارد و مخصوصاً باید مراحل درجه‌بندی و بسته‌بندی این محصول مورد توجه قرار گیرد و از صادرات فله‌ای محصول جلوگیری شود.

۷- البته بررسی مناطق مورد مطالعه خرما نیز نشان می‌دهد که عملکرد محصول در بهم بسیار بیشتر از مناطق جیرفت و کهنوج می‌باشد (۷۶۹۶ تن در هکتار در مقابل ۴۱۸۰) و میانگین گیری در مناطق نیز در بدست آمدن چنین نتیجه‌ای بی تأثیر نمی‌باشد. سایر شاخصها نیز نشان از حمایت درآمندی از این محصول دارد که همان بالاتر بودن قیمت داخلی نسبت به قیمت صادراتی را نشان می‌دهد. حمایت‌های نهاده‌ای از این محصول نیز به سود باغداران بوده است و در مجموع سیاستها و وضعیت بازار داخلی به سود باغداران داخلی بوده است با این وجود نتوانسته است سودآوری خصوصی و اجتماعی را برای باغدارن ما به ارمغان آورد.

۸- انار استان فارس از مزیت نسبی بسیار مناسبی برخوردار است. قیمت این محصول در بازارهای جهانی بسیار بالاتر از قیمت‌های داخلی است و همین موضوع عدم حمایت درآمدی از این محصول را نشان می‌دهد. بگونه‌ای که حتی حمایت‌های نهاده‌ای از این محصول نیز نمی‌تواند در کل عدم حمایت را جبران نماید. ایران بزرگترین تولیدکننده و صادر کننده این محصول است و پتانسیل بسیار زیادی برای افزایش تولید دارد.

۹- نتایج قیمت سایه‌ای آب نشان می‌دهد که افزایش بی‌رویه و ناگهانی قیمت آب می‌تواند باعث کم شدن ناگهانی مصرف آب و حتی کشت دیم محصولات آبی شود و نهایتاً قیمت آب مانند هر کالای دیگری باید بر اساس عرضه و تقاضا یا ارزش نهایی تولید آن تعیین شود و هزینه استحصال آب نمی‌تواند مبنای مناسبی برای تعیین قیمت باشد (قیمتهای پیشنهاد شده توسط مسئولان وزارت نیرو) و تعیین قیمت بر این اساس می‌تواند باغداران را به سمت کشت دیم یا با مصرف بسیار کم آب هدایت نماید و تولید محصولات کشاورزی را با افت ناگهانی روبرو کرده و همچنین مزیت نسبی کشور را در اکثر محصولات باغی از بین برد.

۱۰- نتایج محاسبه نرخ سایه‌ای ارز نیز نشان می‌دهد که نرخ ارز سایه‌ای بیش از نرخ ارز رسمی است و پایین نگهداشتن غیر واقعی ارز باعث کاهش توان صادراتی کشور می‌شود و باید برای حمایت از تولیدکنندگان محصولات صادراتی نرخ ارز رسمی به نرخ حقیقی آن باز گردد.

